

Rette eller med Urette, er her uvedkommende — at der var en Modsigelse mellem hans Udtalelse, at det tvungne Skolevæsen havde afvænneth Forældrene med Hjemmeunderviisning for deres Børn, og den, at man maatte, som Frugt af dette Skolevæsen, kunne vente, at Forældrene selv maatte kunne give Børnene Underviisning. Men mine Ord i Referatet ere anførte saaledes, som jeg havde udtalt, at jeg var enig med Forslagsstilleren i, at Frugten af Skolevæsenet, som det har existeret siden Anordningen af 29de Juli 1814 udkom, dog maatte være den, at Forældrene selv vare blevne istand til at give Hjemmeunderviisning. Heri kan jeg naturligtvis ikke være enig med Nogen; thi er jeg enig i, at det tvungne Skolevæsen har afvænneth Forældrene med Hjemmeunderviisning, kan jeg umuligt, uden selv med det Samme at gøre mig skyldig i en Modsigelse, være enig i, at det samme tvungne Skolevæsen kan have baaret den Frugt, at det har forberedet og nu muliggjort Hjemmeunderviisningen. Denne Berigtigelse har jeg anseet det nødvendigt at give.

Bloch: Jeg skal kun tillade mig med et Par Ord at udtale mig om min Stilling til det foreliggende Lovforslag. Jeg misbilliger det ingentunde i det Hele taget. Jeg billiger, at det vil bevirke en Forbedring i Skolelærernes Kaar; thi dertil trænge de, især i Jyllands magre og tyndt befolkede Egne. Jeg billiger ogsaa, at Lovforslaget vil give Communerne en større Indflydelse paa Skolevæsenets Bestyrelse og Udvikling, hvorved deres Interesse derfor vil vækkes. Jeg misbilliger ikke, at Forslaget vil forøge Skolelærernes Antal, at det vil bygge nye Skoler og udvide de gamle; thi det er en Nødvendighed, dersom Almueskolen skal vedblive at beholde det samme Børneantal som hidtil; kun frygter jeg i den Henseende for, at man vil gøre Rummeligheden og Lustigheden saa stor i de nye Skoler, at det i adskillige Egne vil blive vanskeligt at faae dem tilstrækkeligt opvarmede. Men jeg misbilliger, at Lovforslaget først vil gjøre alt dette og kun dette, uden at gjøre Noget til, at Almueskolen selv væsentlig opbæjles og hæves, ved at gjennemføre Fri-

dens Princip, saa at den ikke længere skulde nødes til at overanstrenges sig selv eller besvære dem, som ikke ville benytte den. Jeg misbilliger, at man, uden at gjøre Noget i denne Retning, opbyder store Pengekræfter; thi, naar man maaskee engang i sin Tid maatte finde sig foranlediget til at slaae ind paa den Vej, jeg har angivet, da ville de Udgifter, man i Mellemtiden har anvendt paa at bygge nye Skoler og beskikke flere Lærere med Hensyn til det nuværende Børneantal, være spildte. Den høitærede Minister erklærede, at han ad Administrationens Vej haabede at udrette endeel med Hensyn til Skolens indre Opkomst, og at det var hans Agt i denne Henseende at gaae til den yderste Grændse mellem Administrationen og Lovgivningen. Jeg vil udtale min Glæde over denne Erklæring; jeg haaber, at det skal lykkes, at det just skal lykkes for ham; thi jeg knytter et godt Haab til den høitærede Cultusministers Personlighed. Jeg beklager derfor saa meget mere, at jeg af de anførte Grunde ikke kan stemme for Lovforslaget, da jeg ikke vil have Deel i det Misgreb, der efter min Mening derved gjøres; men, da der paa den anden Side er saa meget i Forslaget, som jeg maae billige, vil jeg heller ikke stemme mod det, og jeg vil altsaa i denne Sag, imod Sædvane, afholde mig fra at stemme.

Lehmann: Jeg synes ikke, at det sidste Ord, denne Lov faaer med ud i Verden fra Rigsdagen, skulde være en saa tilbageholdende anbefaling, for at bruge et overmaade euphemistisk Udtryk, som den, vi nylig hørte; og, da Lovens nærmeste Forsvarer ikke er tilstede, skal jeg dog bemærke, at det er en Fordring, man ikke pleier at stille en Lov, at den kun kan tilstedes, naar den løser alle Opgaver; har den heldigt løst den ene Opgave, der hidtil dog er bleven betragtet som saa vanskelig, at man sommetider næsten har mistvivlet om at kunne faae den løst, nemlig at skaffe Skolelærerne saadanne ydre Kaar, at de med Sindsro og Frimodighed kunne røgte deres Kald, saa er det allerede store Ting. Det var en Opgave, der, uagtet den i finantiel